

Barbey d'Aurevilly

GRAŽIAUSIA
DON ŽUANO MEILĖ

Geriausias vaisės velniui – nekaltybė

I

– Tai jis tebegyvas, tas senas nedorėlis?

– Ar jis tebegyvas? Tebegyvas, velniai jį griebtų! Tebegyvas, tokia Dievo valia, – pasitaisiau aš, atsiminęs, kokia ji šventuolė, – ir šventos Klotildos parapijos – kunigaikščių parapijos – valia! “Karalius mirė! Tegyvuoja karalius!” sakydavo senosios monarchijos laikais, kai toji sena Sevro porceliano vaza dar nebuvo sukulta. O Don Žuanas – toks monarchas, kurio niekas nesudoros, nors į žygi pakiltų visos demokratijos.

– Tiesą sakant, velnias nemirtingas! – ištarė ji, tarsi pati save įtikinėdama.

– Jis netgi...

– Kas?.. Velnias?..

– Ne, Don Žuanas... prieš trejetą dienų jis netgi šauniai palėbavo per vakarienę... Atspėkite kur?..

– Tikriausiai jūsų baisyusiuose “Aukso namuose”...

– Ką jūs, ponია! Don Žuanas ten daugiau kojos nekelia... Jo didingiems užmojams ten per menka dirva. Senjoras Don Žuanas visada buvo kaip tas garsusis vienuolis Arnas iš Brešjos, kuris mito – taip byloja Kronikos – tik sielų krauju. Juo mėgsta parausvinti savo šampaną ir mūsų Don Žuanas, o toje kokočių užkeigoje šito jau seniai pasigendama.

– Na, tai gal jis vakarieniavo, – metė ji pašaipiai, – benediktinių vienuolyne su tomis kilmingomis seserimis...

– Taip, ponია, atsidavusiomis amžinam Švenčiausio Sakramento kultui! Nes tas, kas pakliuvo į nagus tam velnio išperai ir atsidavė jo kultui, garbins jį, kaip man regis, amžinai.

– Jums, kaip katalikui, mano nuomone, nederėtų piktžodžiauti, – lėtai, bet truputėlį irzliai tarė ji. – Prašom nesivarginti, manęs jūsų palaidūnių vakarienė nedomina. Jeigu šitas kalbas apie Don Žuaną ši vakarą jūs sugalvojote tam, kad papasakotumėte man, kaip jos laikosi...

– Nieko aš nesugalvojau, ponია. Toje vakarienėje dalyvavusios palaidūnės, jeigu jos palaidūnės, yra anaip tol ne mano... Deja...

– Užteks, pone!

– Leiskite man būti santūriam. Tai buvo...

– Tos *mille è trè** ?.. – persigalvojusi smalsiai paklausė ji vėl beveik maloniai.

– O, ne visos, ponია... Tik dvylika. Jau ir taip ganėtinai padoru...

– Ir nepadoru, – pridūrė ji.

– Beje, jūs lygiai taip pat gerai kaip ir aš žinote, kad grafienės de Šifreva buduare netelpa daug žmonių. Jame galbūt ir dėjosi dideli dalykai, bet pats buduaras mažytis...

– Ką?! – šūktelėjo ji nustebusi. – Tai jos vakarieniavo buduare?..

– Taip, ponია, buduare. O kodėl ne? Juk ir mūsų lauke galima pietauti. Buvo nutarta suruošti nepaprastą vakarienę senjoro Don Žuano garbei ir, kad ji būtų tikrai jo verta, pateikti ją arenoje, kurioje jis skynė laurus, ten, kur žydi ne apelsinmedžiai, o prisiminimų žiedai. Graži, miela ir liūdna užgaida. Tai buvo ne aukų pokylis, o aukų vakarienė.

– O Don Žuanas? – paklausė ji – lygiai taip Orgonas sušunka Molière'o pjesėje – "O Tartiužas?"

– Don Žuanas į šį reikalą pažiūrėjo labai linksmai ir puikiai pavakarieniavo,

..... *vienas su jomis!*

ir apsireiškė jis žmogaus, kurį jūs pažįstate pavidalu... Taip, tai buvo ne kas kitas, o grafas Žiulis Amedė Hektoras de Ravila de Ravilesas.

– Jisai! Taip, iš tiesų tai Don Žuanas, – pritarė ji.

* *Mille è trè* (ital.) – tūkstantis trys (čia ir kitur vert. past.).

Ir nors jai, kaip visoms tokio amžiaus moterims, svajoti nebederėjo, ta šventuolė aštriais nagučiais užsisvajėjo apie grafa Žiulį Amedė Hektorą, apie tą vyrą iš Don Žuanų padermės, senovinės amžinosios Don Žuanų padermės, kuriai Dievas pasaulio nepadovanojo, bet leido padovanoti velniui.

II

Tai, ką pasakiau senajai markizei Gi de Riuji, buvo tikra tiesa. Vos prieš trejetą dienų dvylika dorybingojo Sen Žermeno priemiesčio moterų (tegul jos nesijaudina, pavardžių aš neminėsiu), – visos dvylika, kaip tvirtino mėgstančios paliežuvauti senos garbingos damos, palaikė kadaisė itin *šiltus santykius* (senas žavus posakis) su grafu Ravila de Ravilesu, – įsikalė į galvą keistą mintį: ištaisyti *jam, vieninteliam vyrui*, vakarienę ir atšvesti... ką? Šito jos nesakė. Tokiai vakarienei suruošti reikėjo nemažos drašos, bet moterys, bailios po vieną, įsinarsina susimetusios į būrį. Galbūt nė viena iš šių moterų vakarienės dalyvių nebūtų drįsusi pasikviesti grafa Žiulį Amedė Hektorą pavakarieniauti dviese, akis į akį, tačiau visos drauge, viena kitą palaikydamos, nepabūgo susikibti Mesmero grandine aplink šitą magnetizmu apdovanotą ir galintį jas sukompromituoti žmogų – grafa de Ravila de Ravilesą.

– Kas per pavardė!

– Lemtinga pavardė, ponია.

Grafas de Ravila de Ravilesas, beje, visada paklusnus šitos valdingos pavardės priesakui, iš tiesų buvo gyvas romanuose ir istorijoje aprašytų suvedžiotojų įsikūnijimas: pati markizė Gi de Riuji, – sena priešgyna mėlynomis, šaltomis, skvarbiomis akimis, tačiau ne tokiomis šaltomis kaip jos širdis ir ne tokiomis skvarbiomis kaip jos protas – pripažino, kad šiais laikais, kai moterims diena iš dienos vis mažiau skiriama dėmesio, jei kas ir panašus į Don Žuaną, tai, žinoma, – grafas Ravila de Ravilesas! Deja, į Don

Žuaną iš penktojo veiksmo*. Kunigaikštis de Ligne niekaip negalėjo į savo protingą galvą įsidėti, kad Alkibiadui yra kada nors buvę penkiasdešimt metų. Taigi ir šia prasme grafui de Ravila de Ravilesui buvo visada skirta būti Alkibiadu. Grafas de Ravila, kaip ir d'Orsay – tas dendis, toji Mykolo Angelo bronzos statula, gražus iki paskutinės savo gyvenimo valandos, – buvo apdovano-tas grožiu, būdingu Don Žuanų padermei, tai slėpingai padermei, kuri išlieka ne tėvo perduodama sūnui kaip kitos padermės, bet pasirodo vienur kitur, per tam tikrą laiko tarpą, žmonėse.

Buvo tai tikras grožis – akiplėšiškas, džiugus, valdoviškas, vienu žodžiu, donžuaniškas grožis; šis žodis pasako viską, ir bet koks aprašymas darosi nebereikalingas; ir to grožio – ar nebuvo jis pasirašęs sutarties su velniu? – jis vis dar nebuvo praradęs... Tik va, Dievas ėmė suvedinėti sąskaitas: aštrūs gyvenimo nagai jau paliko pėdsakus jo nuostabioje kaktoje, apvainikuotoje tokios daugybės lūpų rožėmis, o jo platūs bedieviški smilkiniai jau bola-vo, skelbdami apie netolimą barbarų įsiveržimą ir imperijos žlu-gimą... Beje, pakėlė jis visa tai ramiai, kaip ir pritiko jo išdidumui, kurį žadino jame glūdinti galia; bet moterys, kadaise jį mylėjusios, žiūrėjo kartais į tuos pėdsakus su liūdesiu. Kas žino? Gal toje kak-toje jos jau išvelgė savo valandą? Deja, ir joms, ir jam tai reiškė va-landą, kai reikės sėsti prie šiurpios vakarienės stalo su šaltuoju balto marmuro Komandoru, vakarienės, po kurios nebelieka nie-ko, tik pragaras – iš pradžių senatvės pragaras, o paskui ir tas ki-tas! Štai kodėl, prieš valgydamos kartu su juo tą paskutinę ir gaižią vakarienę, jos sugalvojo iškelti jam savo puotą ir štai kodėl pasi-stengė, kad ji būtų tikrai prašmatni.

Taip, prašmatni skoniu, subtilumu, aristokratiška prabanga, įmantrumu, dailiomis išmonėmis; žaviausia, įstabiausia, gar-džiausia, svaigiausia, o svarbiausia, originaliausia vakarienė. Originaliausia! Tik pagalvokite! Vakarienę surengti paprastai skatina džiaugsmas, noras pasilinksminti; šį sykį paskata buvo

* Turima galvoje Molière'o komedija *Don Žuanas, arba akmeninis svečias* (1665).

prisiminimas, gailesys, beveik neviltis, tačiau išsipusčiusi, šypsena ar juoku dangstoma neviltis; ji dar troško šitos šventės ar šitos paskutinės beprotybės, ji dar troško šito šuolio į jaunystę, sugrižusią vienai valandai, ji dar troško šito svaigulio, kad paskui jau būtų baigta amžinai!..

Šitos neįtikėtinos vakarienės šeimininkės – amfitrionės – taip mažai paisė santūrių papročių tos visuomenės, kuriai priklausė, jog turėjo išgyventi kažką panašaus, ką patyrė Sardanapalas, kai ant laužo, kad sudegtų kartu su juo, suvarė savo žmonas, vergus, arklius, sudėjo brangenybės, visus savo gyvenimo lobius. Jos taip pat į tą liepsningą vakarienę sudėjo visus savo gyvenimo lobius, sunešė visą savo grožį, protą, išradingumą, papuošalus, galią ir buvo pasišovusios supilti visa tai vienu gaistu į tą nuostabią ugnį.

Vyras, kurio garbei jos apsisautė šia paskutine liepsna, reiškė joms daugiau negu Sardanapalui visa Azija. Jos koketavo su juo, kaip niekada jokia moteris nebuvo koketavusi nė su vienu vyru ar kaip niekada jokia moteris nebuvo koketavusi salone, pilname svečių, ir šitą koketavimą dar labiau kaitino tai, kad joms nereikėjo slėpti pavydo, kuris paprastai slepiamas aukštojoje draugijoje – juk jos visos žinojo, kad šitas vyras kadaise priklausė kiekvienai iš čia esančiųjų, o kai gėda abipusė, ji nebe gėda... Visoms joms rūpėjo, kaip pralenkus varžoves išrašyti ryškesnę epitafiją jo širdyje.

O jis tą vakarą buvo goslus – sočiai, įstabiai, atsainiai goslus, goslus su pasigardžiovimu, kaip seselių vienuolių ir sultono nuodėmklausys. Grafas de Ravila sėdėjo nelyginant karalius – šeimininkas – stalo viduryje, priešais grafienę de Šifreva, tame buduare, kurios spalvos nenusakysi – ar tai buvo nuodėmės, ar persiko žiedo spalva, ir savo pragaro mėlio akimis (tokia daugybė vargšių būtybių patikėjo jį esant dangaus mėliu) žvelgė į šitą spindintį dvylikos įmantriausiai išsipusčiusių moterų ratą; čia, prie šito stalo, nukrauto krištolo indais, degančiomis žvakėmis ir gėlėmis, jos tviskėjo visomis brandaus amžiaus spalvomis – nuo išsiskleidusios rožės raudonio iki gintarinės kekės prigesusio aukso.

Nebuvo čia tų pavasariškai švelnių jaunuolėlių, tų panelyčių, kurių nemėgo Byronas, tebeatsiduodančių pyragėliu su kremu ir

dar neapsiplunksnavusių; akį masino spinduliuojančios sodrios spalvos, skalsūs rudenys, išsiskleidusios pilnavidurės formos, žavingos krūtys, didingai pūpsančios korsažų iškirptėse, o po nuogų pečių kamėjomis – įvairiausių kontūrų rankos, daugiausia tvirtos, raumeningos rankos, kaip tų sabinių, kurios grūmėsi su romėnais; rankos, kurios, prireikus sustabdyti gyvenimo vežimo ratą, įstengtų įsikibti į jo stipinus.

Kalbėjau apie išmones. Viena žaviausiųjų tos vakarienės išmonių buvo ta, kad valgytojams ją patiekė ir prie stalo patarnavo kambarinės, tegul niekas paskui nesako, jog kažko pritrūko tos puotos darnai, puotos, kurioje karaliavo moterys, nes jos tas vaišes ir ruošė... Taigi senjoras Don Žuanas – šio medžio šaka grafas de Ravila – galėjo skandinti savo plėšrius žvilgsnius tviskančių mėsingų kūnų jūroje – tokius kūnus savo riebiose ir galingose drobėse vaizduoja Rubensas, o savo išdidumą gramzdinti visų šitų širdžių skaidriose ar ne tokiose skaidriose, drumzlinose ar ne tokiose drumzlinose erdvėse. Nes iš esmės, nors daug kas galėtų kliudyti mums tuo patikėti, Don Žuanas – prisiekęs idealistas! Jis toks pat idealistas kaip ir demonas, kuris sielas mėgsta labiau negu kūnus, pragaro vergų pirklys net mieliau verčiasi ana, o ne šia prekyba!

Sąmojingos, iškilnios, tikros Sen Žermeno priemiesčio atstovės, bet šį vakarą akiplėšiškos kaip karaliaus dvaro pažai, kai dar būta ir karaliaus dvaro, ir pažų, jos žėrėjo sąmoju ir stubino neprilygtamu gyvumu, vaizduote ir užsidegimu. Jautė pranokusios save, tokios jos neįstengė būti net kadaise, gražiausiais savo vakarais. Mėgavosi nepažįstama, iš pačių jų gelmių kylančia galia, apie kurią jos nieko iki šiol nenumanė.

Laimės jausmas, užplūdęs jas po šio atradimo, pojūtis, kad jų gyvybinės jėgos trigubai išaugo; be to, fizinis aplinkos poveikis, tiek daug reiškiantis nervingoms būtybėms – šviesų tviskesys, skvarbus kvapas visų tų gėlių, leipėjančių ore, kurį kaitino šie gražūs kūnai, skleisdami per stiprų aromatą, dirginantys vynai, pats sumanymas ištaisyti šią vakarienę, toks pikantiškas kaip ta nuodėmė, kurios savo šerbeta ieškojo neapolietė, nes kitaip nebūtų juo gardžiavusis, svaigi mintis, kad yra mažyčio nusikaltimo bendrininkės,

nes suruošė šią rizikingą vakarienę, – taip, rizikingą, bet nevirtusią vulgaria Regento* laikų vakariene, o išlikusia tikra Sen Žermeno priemiesčio ir XIX amžiaus vakariene, kurios metu iš visų tų žavių korsažų su plakančiomis po jais širdimis, perėjusiomis per ugnį ir dar mielai ją kurstančiomis, neiškrito nė vienas segtukas; vienu žodžiu, visi šie dalykai, veikdami išvien, įtempė paslaptinę arfą, slypėjusią visose šiose nuostabiose prigimtyse, įtempė taip stipriai, kaip tik gali būti kraštutinai įtemptos arfos stygos, ir išgavo įstabias oktavas, žodžiais nenusakomus registrus... Turėjo būti tikrai įdomu, ar ne?.. Ar aprašys šią vakarienę vieną dieną de Ravila, paskirdamas jai įstabų puslapį savo memuaruose?.. Vargu. Bet parašyti ji gali tik jis vienas... Kaip sakiau markizei de Riuji, aš šioje vakarienėje nedalyvavau, o papasakoti kai kurias smulkmenas ir istoriją, kuria ji baigėsi, galėsiu todėl, kad sužinojau ją iš paties grafo de Ravila; ištikimai laikydamasis Don Žuanų padermei būdingo tradicinio nediskretiškumo, jis teikėsi vieną vakarą man ją papasakoti.

III

Taigi buvo jau vėlu, tai yra anksti! Ant buduaro lubų ir ant rausvų, aklinau užtrauktų šilko užuolaidų, vienoje jų vietoje, pasirodė ir ėmė sklisti opalo lašas, tarsi kokia besiplečianti akis, dienos akis, smalsiai žvelgianti, kas vyksta šiame įsiliepsnojusiam buduare. Apskritojų stalo riterės, šios vakarienės dalyvės, ką tik tai tokios triukšmingos, ėmė pamažu leipti. Mums pažįstama toji visų vakaro puotų akimirka, kai išgyvento susijaudinimo ir praleistos nakties nuovargis, rodos, atsimuša visur: šukuosenos subliūkšta, nuraudoninti ar nubalinti skruostai ima degti, nuilnę žvilgsniai ratiškai apvedžiotose akyse apsinksta ir net sietynuose, tose ugnies puokštėse bronziniais ar auksiniais raižytais koteliais, blėsta ir merkiasi tūkstančių žvakių liepsnelės.

* Regentas – kunigaikštis Pilypas Orleanietis, valdęs Prancūziją 1715–1723 m., kai Liudvikas XV buvo mažametis. Garsėjo palaidais papročiais.

Ilgai trukęs bendras nuotaikingas pokalbis, tarsi volano partija, kai kiekvienas žaidėjas atmušinėja savo rakete, suskilo, subyrėjo, nieko ryškaus nebebuvo girdėti darniame gausme, visi tie aristokratiški balsai liejosi ir ulbėjo, kaip paukščiai pamiškėje auštant... Staiga vienas jų – falcetas, įsakmus ir beveik išūlus, – toks ir turi būti kunigaikštienės balsas, – kreipėsi, nustelbdamas visus kitus, į grafa de Ravila žodžiais, tikriausiai pratešusiais ir užbaigusiais tylų judviejų pokalbį, kurio nė viena šių moterų, išisnekėjusių su kaimyne, negirdėjo.

– Jus visi vadina mūsų laikų Don Žuanu, tad papasakokite mums apie pergale, kuri labiausiai paglostė jūsų, kaip mylimo vyriškio, ambiciją ir kurią šią akimirką jūs laikote gražiausia savo gyvenimo meile...

Ir klausimas, ir nuaidėjęs balsas iš karto kaip kirviu nukirto visus pabirus pokalbius, ir buduare staiga stojo tylą.

Tai buvo kunigaikštienės de ^{xxx} balsas. Neatskleisiu šių žvaigždučių paslapties; bet jūs galbūt atpažinsite šią moterį, kai pasakysiu, kad ji šviesiaplaukė, labai blyškaus veido ir labai blankių plaukų, o akys po ilgomis gintarinėmis blakstienomis juodžiausios visame Sen Žermeno priemiestyje. Kaip teisusis Dievui iš dešinės ji sėdėjo iš dešinės grafiui de Ravila, šio pokylio dievui, kuris tada dar nenaudojo savo priešų tam, kad pakiltų karjeros laiptais; sėdėjo liekna ir tobulai graži, it arabeska ar fėja, su savo žalia aksomine sidabro atšvaitais suknele, jos ilgas šleifas buvo apsvyniojęs aplink kėdę, beveik kaip gyvatės uodega, kuria baigiasi žavingosios meliuzinos strėnos.

– Puiki mintis! – šūktelėjo grafiene de Šifreva, tarsi parodydama, kad ji, namų šeimininkė, pritaria kunigaikštienės norui ir pasiūlymui. – Taip, apie visų savo meilių meilę, – ar būtumėte ją įkvėpęs, ar pats patyręs, – kurią labiausiai norėtumėte, jei tai įmanoma, dar kartą išgyventi.

– O, aš norėčiau visas jas dar kartą išgyventi! – pareiškė de Ravila, nepasotinamas kaip Romos imperatorius, tokie kartais esti žmonės, kuriems viskas gyvenime įkarto. Ir pakėlė šampano taure; tai buvo ne ta absurdiška ir pagoniška lėkšta taurė, kuria ji buvo

vėliau pakeista, bet išlaki ir laiba mūsų prosenelių taurė, tikroji šampano taurė, ta, kuri vadinama "fleita" galbūt todėl, kad iš jos dažnai į mūsų širdis įsilieja dangiškos melodijos! Paskui žvilgsniu apglėbė visas ratu sėdinčias moteris, prašmatnia juosta apjuosusias stalą. – Ir vis dėlto, – pridūrė jis, statydamas taurę priešais save, su liūdesiu, neįtikėtinu tokiam Nabuchodonosorui, kuris iš žalumynų dar tebuvo valgęs tik salotų su peletrūnais iš Anglų kavinės, – vis dėlto tiesa, kad tarp visų gyvenime patirtų jausmų yra vienas, kuris metams bėgant visada suspindi prisiminimuose ryškiau negu kiti ir už kurį atiduotum visus kitus!

– Tai brangenybių dėžutės briliantas, – įsiterpė grafienė de Šifreva svajingai, žvelgdama galbūt į savojo brilianto briauneles.

– ...Ar legendinis mano šalies briliantas, randamas Uralo kalnų papėdėje, – pritarė kunigaikštienė Žabl, – garsusis pasakiškasis briliantas, iš pradžių rausvas, paskui pajuoduojantis, bet vis tiek briliantas: pajuodęs jis spindi dar labiau negu rausvas...

Pritarė toji čigonė skleisdama keistą savo žavesį! Taip, čigonė, kurią iš meilės vedė gražiausias lenkų emigrantų kunigaikštis ir kurios stotas toks kunigaikštiškas, tarytum ji būtų gimusi Jogailaičių lovoje.

Čia visos vienu balsu pratrūko!

– Taip, – chorū šūktelėjo jos, o paskui pridūrė karštai, jau maldaudamos, tirtėdamos iš smalsumo – tirtėjo net jų garbanėlės ant kaklo.

– Papasakokite, grafe!

Ir susispaudė petis prie peties; vienos, susiėmusios rankomis skruostus, atsirėmė alkūnėmis į stalą; kitos, atsišliejusios į kėdės atlošą, prisidengė burnas vėduokle, ir visos įsmeigė į jį žvitrias ir kvočiančias akis.

– Jei būtina norite... – pasakė grafas atsainiai, kaip žmogus, žinantis, kad laukimas kaitina geismą.

– Būtina! – pakartojo kunigaikštienė, apžiūrinėdama savo desertinio peiliuko auksinius ašmenis taip, kaip turkų despotas apžiūrinėtų kalavijo ašmenis.

– Taigi klausykite, – užbaigė jis vis taip pat atsainiai.

Jos tirpo iš susidomėjimo, įsistebeilėjusios į jį. Gėrė ir rijo akimis.

Moterį domina kiekviena meilės istorija. Bet kas žino? Šioji galbūt viliojo jas mintimi, jog tai, ką jis papasakos, gali būti kurios nors iš jų istorija... Žinodamos, kad jis pernelyg riteriškas ir pernelyg aristokratiškas, buvo tikros, kad pavardžių neatskleis ir, kai reikia, užtušuos itin perregimas detales; ir šita mintis, šis įsitikinimas dar labiau kurstė jų norą išgirsti tą istoriją. Labiau negu noras jas buvo užvaldžiusi viltis.

Tuštībā sakė joms, kad šiame prisiminime, pavadintame gražiausiu šio žmogaus gyvenimo prisiminimu, – o jis greičiausiai jų turėjo labai daug ir labai gražių! – jos turi varžovių! Senasis sultonas dar sykį mes nosinę... Jos nepakels jokia ranka, bet toji, kuriai ji bus metama, pajus, kaip tyliai krinta jai į širdį...

Štai ko jos vylėsi, kai netikėtai į visas šias sukklususias kaktas trenkė griaustinis.

IV

– Didieji gyvenimo stebėtojai moralistai dažnai sako, – prabilo grafas de Ravila, – kad stipriausia meilė yra ne pirmoji, ne pasutinė, kaip mano dauguma žmonių, o antroji. Kalbant apie meilę, viskas yra tiesa ir viskas yra netiesa. Šiaip ar taip, mano patirtis šito nepatvirtina... Tai, ko jūs prašote, ponios, ir tai, ką turiu jums papasakoti, nukelia mane į gražiausias mano jaunystės dienas. Vadinti tada mane jaunuoliu nebetiko, buvau jaunas vyras ir “jau išsišėlęs”, kaip sakė senas mano dėdė, Maltos ordino kavalierius, apibūdinamas ši gyvenimo tarpsnį. Taigi kupinas žydinčių jėgų, tokius pačius žydinčius santykius, kaip dailiai sakoma Italijoje, aš palaikiau su moterimi, kurią jūs visos pažįstate ir kuria jūs visos gėrėjotės...

Čia reikėjo savo akimis pamatyti, – nes žodžiais apsakyti neįmanoma, – žvilgsnį, kuriuo tą pačią akimirką de Ravila persimetė su kiekviena šio būrio moterų, ryte rijusių senojo žalčio žodžius.

– Tai buvo puiki moteris, – kalbėjo toliau de Ravila, – tokia rafinuota, kokią tik galite įsivaizduoti, šiam žodžiui suteikdamos

visas įmanomas prasmes. Jauna, turtinga, nuostabiai graži, gyvo proto, prašmatnios pavardės savininkė, plačios menininko išmone, o kartu ir natūrali, kokios esti jūsų draugijos moterys, kai jos tokios... Beje, šioje draugijoje jai terūpėjo viena – man patikti ir aukotis, būti švelniausia meiluže ir geriausia drauge.

Nebuvau, man regis, pirmasis vyras, kurį ji mylėjo... Vieną kartą gyvenime ji jau buvo mylėjusi, – bet ne savo vyrą, – ir mylėjusi dora, platoniška, svajonių meile, greičiau grūdinančia širdį, o ne ją tenkinančia, paruošiančia jėgas kitai meilei, kuri privalo visada veikiai po jos ateiti; žodžiu, tąja bandomąja meile, panašia į mokomąsias mišias, kurias laiko jauni kunigai, kad nedarytų paskui klaidų, laikydami tikrąsias šventas mišias... Kai atsiradau jos gyvenime, ji tebelaikė mokomąsias mišias. Tapau jos tikromis mišiomis, ir ji laikė jas su visomis deramomis apeigomis ir pomastiškai kaip kardinolas.

Sulig šiais žodžiais per dvylikos atidžiai besiklausančių moterų saldžias lūpas ratu apibėgo gražiausioji visų šypsenų, nelyginant apskrita banga skaidriu ežero paviršiumi... Visa tai truko akies mirksnį, bet buvo žavu!

– Ji buvo iš tikrųjų ypatinga būtybė! – kalbėjo grafas. – Man retai teko matyti, kad moteris turėtų tiek neapsimestinio gerumo, tiek gailėsčio, tiek puikių jausmų net ir pagauta aistros, kuri, kaip žinote, ne visada yra didžiadvasė... Nesu matęs, kad moteris taip nemokėtų gudrauti, koketuoti ir vaidinti šventeivą – šie du ypatumai taip dažnai susipynę moterų prigimtyje lyg gijų sruoga, į kurią būtų sulėidusi nagus katė... Šioji moteris niekuo nepanėšėjo į katę... Tai buvo, kaip pasakytų tie velniai plunksnagraužiai, kankinantys mus savo rašliava, primityvi, civilizacijos padailinta prigimtis; bet pasisavino ji iš civilizacijos tik jos žavias puošmenas ir nė vienos tų nuodėmelių, kurios mus žavi labiau negu puošmenos...

– Ji buvo juodbruvė? – pertarė jį staiga ir gyvai kunigaikštienė, nebeištverdama visos šitos metafizikos.

– Ak, jums ne visiškai aišku! – gudriai atšovė de Ravila. – Taip, ji buvo juodbruvė, juodbruvė pagal plaukų spalvą, jos plaukai buvo juodi kaip derva, gosliai gaubtas žvilgantis moteriškas pakaušis

blizgėjo tarsi labiausiai nupoliruotas, kokį kada nors esu regėjęs, juodmedis. Bet ji buvo šviesbruvė pagal veido spalvą, o spręsti apie moterį, ar ji juodbruvė, ar šviesbruvė, reikia iš veido spalvos, o ne iš plaukų, – pridūrė didysis stebėtojas, tyrinėjęs moteris ne tik tam, kad pieštų jų portretus. – Tai buvo šviesbruvė juodais plaukais.

Visos prie šito stalo sėdinčios šviesiaplaukės, kurios šviesbruvės buvo tik pagal plaukų spalvą, nežymiai krustelėjo. Buvo akivaizdu, kad jas jau nebe taip domina ši istorija.

– Jos plaukai buvo juodi kaip naktis,– pasakojo toliau de Ravila, – bet veidas – kaip aušros, nes tviskėjo rausvu gaivumu, akinančiu ir taip nedažnai pasitaikančiu gyvenime; rausvumu, ištvėrusiu visa niokojantį naktinį Paryžiaus gyvenimą, kurį ji metų metus gyveno ir kurio sietynų liepsnose sudega daugybė rožių. O jos rožės, atrodo, tik dar labiau išiplieskė tose liepsnose – taip žėrėjo, beveik spinduliavo raudoni jos skruostai ir lūpos. Šitas dvigubas spindesys, beje, puikiai derėjo su rubinu, kurį ji paprastai nešiojo ant kaktos, nes tais laikais moterys šukavosi mėgdžiodamos feronjerę*, ir jos veide, kartu su dviem aistringom akim, kurios degė tokia liepsna, jog negalima buvo įžiūrėti jų spalvos, tai sudarė tarsi trijų rubinų trikampį! Ši liekną, bet tvirta, netgi didinga moteris, sudėta taip, kad tiktų į žmonas kirasyrų pulkininkui, – jos vyras buvo tada tik ulonų eskadrono vadas, – sveikatos turėjo, nors buvo aristokratė, kiek jos turi kaimietė, kurios oda siurbia saulę, ir šitos susiurbtos saulės karštis smelkėsi jai ir į sielą, ir į gyslas, – taip, niekad neatvėsdamas, visada pasiruošęs... Bet va čia prasideda keistenybės! Ši stipri ir naivi būtybė, ši purpurinė ir tyra prigimtis, kaip tas kraujas, kuris tekėjo gražiais jos skruostais ir rausvino rankas, buvo – tikėsite ar ne? – negrabi... glamonėms.

Čia keletas moterų nudelbė akis, bet netrukus vylingai jas pakėlė...

– Tokia pat negrabi glamonėms, kokia buvo neatsargi gyvenime, – tęsė de Ravila, ilgiau ties šituo teiginiu nesustodamas. – Vyras, kurį ji mylėjo, turėjo nuolat aiškinti jai du dalykus, – ji, beje, niekad jų

* Turimas galvoje XV a. italų tapytojo paveikslas "Gražioji feronjerė", kuriame pavaizduota moteris su papuošalu kaktos viduryje.

neiškoko: nesutrikti, susidūrus su visuomet apsiginklavusiu ir visuomet negailestingu pasauliu, ir intymiems santykiams taikyti didįjį meilės meną, neleidžiantį meilei numirti. Meilę ji išmanė, bet meno mylėti stokojo... Priešingai negu daugelis moterų, kurios teismano meną mylėti! Na, o norint suprasti ir taikyti "Kunigaikščio" politiką, jau reikia būti Borgia*. Pirmiau – Borgia, paskiau – Machiavellii** . Vienas yra poetas, kitas kritikas. Ji anaip tol nebuvo Borgia. Tai buvo padori įsimylėjusi moteris, naivi, nors didingai graži, kaip ta mergytė paveiksle virš durų, kuri ištroškusi nori pasisemti saują vandens iš šaltinio, bet dusdama viską išpila pro pirštus ir stovi sumišusi!..

– Beje, buvo beveik gražu žiūrėti, kokį kontrastą sudarė šis linkis sumišti bei negrabumas su augalota aistringa moterimi, kuri galėjo suklaidinti ne vieną žmogų, stebintį ją salonuose – iš meilės ji buvo gavusi viską, net laimę, bet stokojo galios atsimokėti už gautas dovanas. Tačiau aš nebuvau tuomet toks svajotojas, kad pasitenkinčiau *šiuo paveikslėliu*, štai dėl ko kai kuriomis dienomis ji imdavo nerimauti, pavyduliauti, pykti, tapdavo tokia, kokios esti moterys, kai myli, o ji mylėjo! Bet pavydą, nerimą, pyktį, vos tik ji taikydavosi pakenkti ir manydavo kenkianti, užgesindavo neišsenkamas jos širdies gerumas; skaudinti ji nemokėjo lygiai taip kaip ir glamonėti. Nežinomos padermės liūtė! Tarėsi turinti nagus, bet kai norėdavo drėksti, tie nagai dingdavo jos įstabiose aksominėse letenėlėse. Ir jų įbrėžimai buvo kaip aksomas.

– Kur jis taiko? – kreipėsi grafienė de Šifreva į kaimynę. – Iš tiesų, argi tokia gali būti gražiausia Don Žuano meilė!

Visos šios painiavą mėgstančios moterys negalėjo patikėti, kad viskas taip paprasta!

* Cèsar Borgia (1475–1507), popiežiaus Aleksandro VI sūnus, garsėjęs klastingumu ir piktadarybėmis, gana palankiomis spalvomis pavaizduotas Machiavellio *Kunigaikštyje*.

** Niccolò Machiavelli (1469–1527) – Italijos politinis veikėjas, rašytojas, filosofas, istorikas. Išgarsėjo savo politine doktrina, tikslui pasiekti rekomenduojančia bet kurias priemones – klastą, veidmainystę, smurtą.

– Taigi mes palaikėme intymius santykius, – vėl prašneko de Ravila, – kartais juos supurtydavo audros, bet ypatingų kivirčių tarp mūsų nekildavo; tame provincijos mieste, kuris vadinamas Paryžiumi, mudviejų intymūs santykiai niekam nebuvo paslaptis... Markizė... Ji buvo markizė...

Prie stalo sėdėjo trys markizės, ir visos juodbruvės – tamsių plaukų. Bet jos nė nemirktelėjo, puikiai žinodamos, kad mini jis ne jas... Iš visų trijų tik vienai tebuvo galima taikyti žodį “aksomas” – ir puošė jis viršutinę, goslią neryškių kontūrų jos lūpą, kuri tą akimirką, duodu garbės žodį, reiškė geroką panieką.

– ... Ir triskart markizė, kaip pašos gali būti trijų uodegų* pašos! – kalbėjo toliau įkvėpimo pagautas de Ravila. – Markizė buvo viena tų moterų, kurios nieko nemoka slėpti, kurios, net jei norėtų, negalėtų slėpti. Jos duktė, trylikos metų mergaitė, kad ir kokia naivi būdama, pernelyg gerai numanė, kokį jausmą jos motina puoselėja man. Neatsimenu, koks poetas kartą paklausė, ką galvoja apie mus dukterys, kurių motinas mes mylime. Išvalgus klausimas! Aš dažnai jį sau užduodavau, kai didelėse, tamsiose šios mergaitės akyse užklupdavau tiriamą, juodą, grėsmingą žvilgsnį, įremtą į mane. Šita mažylė, nuožmiai santūri, dažniausiai pasišalinanti iš svetainės, kai aš ateidavau, arba įsitaisanti kuo toliausiai nuo manęs, kai turėdavo pasilikti, jautė beveik mėšlungišką pasidygėjimą manimi..., kurį stengėsi nuslėpti, bet kuris, už ją stipresnis, ją išduodavo... Tai pasireikšdavo nežymiausiomis smulkmenomis, bet nė viena jų neliko mano nepastebėta. Markizė, ne itin akyla, vis dėlto nuolatos kartojo: “Reikia saugotis, mano mielas. Man regis, mano duktė pavydi man jūsų...”

Saugojausi aš daug labiau negu ji.

Net jei ta mažylė būtų buvusi pats velnias, ji vargiai būtų permaniusi mano žaidimą... Bet motinos žaidimas buvo kiaurai perregimas. Viskas atsispindėdavo purpuriniame šio veido paviršiuje, kuris taip dažnai susidrumsdavo! Dukters neapykanta buvo

* Arklio uodega, pritvirtinta prie ieties, buvo pašos valdžios ženklas.

įgavusi tokį pobūdį, jog aš negalėjau atsikratyti minties, kad motinos paslaptį ji kada nors atspėjo iš susijaudinimo, kurio ši neįstengė nuslėpti, ar iš nejučiom meile apsiblaususio žvilgsnio. Jei norite žinoti, tai buvo geibi mergaitė, absoliučiai neverta tos nuostabios formos, iš kurios buvo išėjusi, negraži – tai pripažino net motina, kuri dėl to dar labiau ją mylėjo; mažytis degtas Brazilijos topazas... Kaip čia pasakius – savotiškas bronzinės statulėlės maketas; bet kokios juodos buvo jos akys... Tikri kerai! Nuo to laiko...

Po šito žaibo tvykstelėjimo jis nutilo... tarsi norėdamas jį užgesinti ir tarsi būtų per daug pasakęs... Veiduose vėl sužibo susidomėjimas – visuotinis, apčiuopiamas, įtemptas, o grafienė net nekantriai iškošė pro savą gražius dantukus: "Pagaliau!"

V

– Mūsų santykių su motina pradžioje, – pasakojo toliau grafas de Ravila, – elgiausi su mergyte meiliai ir draugiškai, kaip elgiamasi su visais vaikais... Atnešdavau saldinių. Vadinau "kauke" – "miela kaukute" ir dažnai, šnekučiuodamasis su motina, glostydavau jos lygiai ant smilkinių sušukuotus plaukus – juodus, trapius, su pinties atšvaitais, – bet "mieloji kaukutė", kuri savo didele burna gražiai visiems šypsodavosi, nuo manęs savo šypseną užsklėsdavo, slėpdavo, atšiauriai suraukdavo antakius ir šitaip maivydama mano "mieloji kaukutė" virsdavo susiraukšlėjusia pažemintos kariatidės kauke; kai mano ranka slysdavo jos kakta, atrodė, kad ją slegia antablemento svoris.

Tolydžio susidurdamas su tuo pačiu atšiaurumu, tarsi koku priešišku, numojau galų gale ranka į tą medetkos spalvos mimosą, kuri taip ūmai susitraukdavo, vos tik prisiliesdavau ją paglostyti... Net lioviausiu su ja kalbėjęs! "Ji puikiai jaučia, kad jūs ją apvagiata – sakė man markizė. – Instinktas ją įspėja, kad atimate iš jos priklausančią jai motinos meilės dalį." Kartais tiesiai pridurdavo: "Šita mergaitė – mano sąžinė, o jos pavydas – mano graužatis".

Vieną dieną, panorusi išklausinėti dukterį apie šitą akivaizdų

nepalankumą man, markizė išgavo tik laužytus, atkaklius, kvailus atsakymus, kuriuos reikia traukte ištraukti su keliskart kartojamų klausimų kamščiatraukiu iš visų vaikų, kai jie nenori nieko sakyti... "Man nieko nėra... nežinau"; pamačiusi, kokia kieta ši bronzos statulėlė, markizė liovėsi klausinėjusi ir praradusi kantrybę atitraukė...

Užmiršau pasakyti, kad šita keista mergaitė buvo labai dievobaiminga, bet jos dievotumas buvo niūrus, ispaniškas, viduramžiškas, prietaringas. Liesą savo kūną ji buvo apsikarsčiusi įvairiausiaisiais škaplieriais, o ant krūtinės, lygios kaip plaštakos viršus, ir tamsaus kaklo pasikabinusi daugybę kryželių, švenčiausių Mergelių ir Šventų Dvasių "Deja, jūs bedievis, – sakydavo markizė. – Matyt, vieną dieną papiktinote ją savo šnekomis. Maldauju, būkite atidus, kai kalbate jos akivaizdoje. Neapsunkinkite mano kaltės šios mergaitės akyse, aš ir taip jaučiuosi ją nuskriaudusi!" Paskui, kadangi šios mažylės elgesys nesikeitė, markizė sunerimusi pridurdavo: "Jūs imsite galų gale jos nekęsti: o aš negalėsiu ant jūsų už tai pykti." Bet ji klydo; kai ši paniurėlė mergiotė neišvesdavo manęs iš kantrybės, aš buvau jai tik abejingas.

Atsitvėriau nuo jos mandagumo siena, kaip tai daro suaugusieji tada, kai jie nemėgsta vienas kito. Elgiausi su ja iškilmingai, kreipdamasis į tą sprindžio didumo vaiką "Panele", o ji man atidardavo lediniu "Pone". Mano akivaizdoje ji nenorėjo daryti nieko, kas leistų jai pasirodyti – nepasakysiu, geresnei ar gražesnei, – bent jau nuoširdesnei... Motina niekad neįstengė jos įkalbėti, kad duotų man pasižiūrėti kurį nors savo piešinį ar paskambintų pianinu. Kai užklupdavau ją uoliai ir atidžiai besimokančią, ji staiga sustodavo, pašokdavo nuo kėdės ir daugiau nebeskambindavo...

Tik vieną kartą, motinai griežtai pareikalavus (svetainėje buvo svečių), ji atsisėdo prieš atvožtą instrumentą nutaisiusi *kankinės* miną, kuri, sakau jums, anaipol nebuvo nuolanki, ir pradėjo skambinti kažkokį kūrinėlį bjauriai mediniais pirštais. Stovėjau prie židinio ir skersomis žiūrėjau į ją. Sėdėjo į mane nugara, priešais ją nebuvo veidrodžio, kuriame būtų galėjusi matyti, kad žiūriu į ją... Staiga jos nugara (paprastai ji sėdėdavo susikūpinusi, ir

motina dažnai sakydavo: "Jei tu visą laiką šitaip kūprinsiesi, galų gale gausi džiova"), staiga jos nugara išsitiesė, tarsi savo žvilgsniu it kulka būčiau jai sutrupinęs stuburkaulį; ir smarkiai trenkusi pianino viršų, kuris krisdamas baisiai subildėjo, ji tekina išbėgo iš svetainės... Motina nuėjo jos parsivesti; bet tą vakarą niekas neįstengė jos į svetainę sugrąžinti.

Na štai, pasirodo, kad didžiausi mergininkai niekada nėra tokie mergininkai, kokie turėtų būti. Iš tikrųjų šita nyki mergaitė, kuria beveik nesidomėjau, savo elgesiu nesukėlė man jokio įtarimo apie jausmą, kurį man jaučia. Motinai taip pat. Motina, pavyduliaujanti visoms moterims, kurios lankėsi jos svetainėje, šitai mergaitei nepavyduliavo, kaip kad ir aš jos nemerginau. Viską atskleidė vienas jos poelgis, apie kurį neapdairiai papasakojo markizė, įsikūnijęs atlapaširdiškumas intymiomis valandėlėmis, dar perbalusi nuo patirto siaubo ir kvatodama, kad taip išsigando.

Balso moduliacija jis pabrėžė žodį *neapdairiai*, tarsi sumaniausias aktorius ir žmogus, žinaš, kad visas susidomėjimas jo pasakojimu priklauso tik nuo šio žodžio!

Bet to, matyt, neužteko, nes visų dvylikos gražuolių veidai vėl užsidedė tokiu stipriu jausmu, kokiu užsideda cherubinių veidai, kai jie stoja prieš Dievo sostą. Ar moterims nebūdingas toks pat stiprus smalsumo jausmas, kaip angelams – Dievo meilės jausmas?.. O jis apmetė akimis visus tuos cherubinių veidus, – šitie cherubinių veidai nesibaigė pečiais, – ir, matyt, nusprendęs, kad jie tikriausiai pasiruošę išgirsti, ką jis pasakys, skubiai prašneko ir daugiau nebesustojo:

"Taip, aš leipau juokais, vien apie tai pagalvojusi! – pasakė ji man po kurio laiko, pradėjusi dėstyti šį reikalą, – bet tada manęs juokas neėmė! Įsivaizduokite, – pasakojo ji (pasistengsiu prisiminti jos pačios žodžius), – sėdėjau štai čia, kur mes dabar esame.

(O sėdėjome mes ant tos dvipusės sofutės, kuri buvo vadinama *dos-à-dos** – šis baldas geriausias išradimas tiems, kurie susipykę pasipučia, o paskui susitaiko, nepakildami iš vietos.)

* *Dos-à-dos* (pranc.) – surėmus nugaras.

Bet jūs čia, kur dabar esate, laimė, nebuvo, kai tarnas pranešė, kad atėjo... Spėkite, kas? Niekada neatspėsite... Sen Žermen de Pré klebonas. Pažįstate jį? Ne? Tiesa, jūs niekad neinate į bažnyčią, labai blogai... Iš tikrųjų, iš kur jums pažinti tą vargšą seną kleboną, tą šventąjį, kuris nekelia kojos nė pas vieną savo parapijietę, nebent kai renka aukas savo vargetoms ar bažnyčiai. Iš pradžių pamaniau, kad jis dėl to ir atėjo.

Kadaise jis ruošė mano dukterį pirmajai komunijai, o kadangi ji dažnai eina išpažinties, jis taip ir pasiliko jos nuodėmklausiu. Nuo to laiko daug sykių kviečiau jį pietų, bet veltui. Jis įžengė baisiai susijaudinęs, veido bruožuose, kurie paprastai būdavo tokie ramūs, įskaičiau tokį neslepiamą ir tokį didelį sutrikimą, jog nebegalėjau paaikškinti jo vien tik drovumu, ir todėl nesusivaldžiusi pirmiausia paklausiau: "Dieve mano, kas atsitiko, kunige klebone?"

– Atsitiko tai, ponია, – atsiliepė jis, – kad prieš jus stovi toks sutrikęs žmogus, kokio pasaulis dar nėra matęs. Kunigauju štai jau penkiasdešimt metų, bet man dar niekada nebuvo pavesta tokia opi ir tokia man pačiam nesuvokiama užduotis kaip ta, kurią turiu jums išdėstyti...

Ir jis atsisėdo, paprašęs, kad liepčiau uždaryti duris, kol kalbėsime. Puikiai nutuokiate, kad visas šitas iškilmingumas mane truputį gąsdino... Jis tai pastebėjo.

– Per daug nesigąsdinkite, ponია, – ištarė jis, – jums dar prireiks daug šalto kraujo, kol mane išklausysite ir išaiškinsite man tą neįtikėtiną dalyką, kuriuo, tiesą sakant, nenori patikėti mano protas... Jūsų duktė, mane įpareigojusi su jumis pasikalbėti, yra, jūs tai žinote tiek pat gerai kaip ir aš, tyrumo ir pamaldumo angelas. Pažįstu jos sielą. Ji mano rankose nuo septynerių metų amžiaus, ir aš įsitikinęs, kad ji klysta... Turbūt todėl, kad tokia nekalta... Bet šį rytą, atėjusi išpažinties, pareiškė, kad ji, nepatikėsite, ponია, aš taip pat netikiu, bet žodį reikia ištarti... kad ji nėsčia!

Aš riktelėjau.

– Aš kaip ir jūs riktelėjau šį rytą klausykoje, – kalbėjo toliau klebonas, – išgirdęs šiuos žodžius, kuriuos tardama ji atrodė iš tikrųjų nuoširdžiausios ir baisiausios nevilties apimta! Esu perpratęs

šią mergaitę iki pat sielos gelmių. Ji nežino, nei kas yra gyvenimas, nei kas yra nuodėmė... Iš visų jaunų merginų, kurių išpažinčių klausiausi, už šitą aš labiausiai laiduočiau Dievui. Štai viskas, ką galiu pasakyti! Mes, kunigai, esame sielų chirurgai, mums kaip pribuvėjoms tenka priimti jų slepiamą gėdą tokiomis rankomis, kurios jų nepažeistų ir nesuterštų. Taigi kiek išgalėdamas atsargiau klausinėjau, kvocčiau, apibėriau klausimais tą nevilties apimtą vaiką, bet pasakiusi, ką turėjo pasakyti, prisipažinusi, kad nusidėjo – savo nusižengimą ji vadina nusikaltimu ir amžina pražūtimi, nes vargšėlė mano esanti pasmerkta pragarui, – nieko daugiau neatsakė ir atkakliai tylėjo, prabilo tik tada, kai paprašė, kad atečiau pas jus, ponija, ir praneščiau apie jos nusikaltimą, – mama turi žinoti, pasakė ji, o aš nepajėgsiu jai prisipažinti!

Klausiausi Sen Žermen de Prė klebono pasakojimo. Galite numanyti, kokios nuostabos ir nerimo buvau apimta! Kaip ir jis, ir dar labiau negu jis buvau įsitikinusi, kad dukტė nekalta; bet nekaltieji dažnai nusideda per nekaltumą... O tai, ką ji pasakė nuodėmklausiu, nebuvo neįmanoma!.. Aš netikėjau... Nenorėjau tikėti, o tačiau tai nebuvo neįmanoma!.. Ji teturėjo trylika metų, bet jau buvo moteris, šitas per ankstyvas subrendimas buvo mane išgąsdinęs... Mane ėmė krėsti drugys, pagavo smalsumas...

– Noriu sužinoti ir viską sužinosiu! – pasakiau tam geraširdžiam kunigui, kuris apstulbęs ir klausydamasis manęs iš sumišimo pašė skrybėlę. – Palikite mane vieną, kunige klebone. Jūsų akivaizdoje ji nekalbės. Bet esu tikra, kad man ji pasakys viską..., kad aš viską iš jos išgausiu, ir tada mes suprasime tai, kas dabar rodosi nesuprantama!

Kunigas išėjo. Kai tik jis pasišalino, pakilau pas dukterį: neturėjau kantrybės laukti, kol ją pašauks ir kol ji ateis.

Radau ją ne suklupusią, bet sukniubusią priešais nukryžiuotąjį ties lova. Buvo balta, kaip numirėlė, sausomis, bet labai paraudusiomis akimis, tokiomis, kurios daug verkė. Apglėbiau ją, pasišodinau šalia, paskui ant kelių ir pasakiau, kad negaliu tikėti tuo, ką man ką tik papasakojo nuodėmklausys.

Bet ji mane pertarė tvirtindama liūdnu balsu ir veidu, kad tai, ką

jis pasakė, tiesa, ir tada, apimta vis didėjančio nerimo ir nuostabos, paklausiau vardo to, kuris...

Užbaigti nespėjau... Ak, tai buvo baisi akimirka! Ji įsikniaubė man į petį... Bet aš mačiau raudoną kaip ugnis jos kaklą ir jaučiau, kaip ji virpa. Atsimušiau į tą pačią tylą, į kurią atsimušė jos nuodėmklausys. Lyg į sieną.

– Turbūt kas nors žemesnės kilmės negu tu, jei taip gėdiniesi?.. – paklausiau aš, tikėdamasi, kad pasipiktinusi ji prašneks, nes žinojau, kokia ji išdidi.

Bet tebetvyrojo ta pati tyla, galva tebekniūpsojo man ant peties. Tai truko, kaip man pasirodė, be galo ilgai; staiga, nepakilusi, ji kreipėsi į mane: “Prisiek, mama, kad atleisi man”.

Prisiekiau viską, ko prašė, nors žinojau, kad gali tekti šimtą kartų tą priesaiką sulaužyti – argi tas man rūpėjo! Ėmiau nekantrauti. Tiesiog virte viriau... Rodėsi, kad sprogs galva ir ištiks smegenys...

– Na gerai, pasakysiu – tai ponas de Ravila! – sušnibždėjo ji ir liko kaip buvusi mano glėbyje.

Ak, kokį įspūdį padarė man ši pavardė, Amede! Vienu gaistu, tiesiai į širdį man įstrigo bausmė už didijį mano gyvenimo nusižengimą! Jūs taip baisiai elgiatės su moterimis, jūs privertėte mane sielotis dėl tokios gausybės varžovių, jog man kilo tas bausis klausimas “Kodėl ne?”, kurį mes ištariame tada, kai suabejojame mylimu žmogumi... Užteko jėgų nuslėpti nuo tos žiaurios mergytės, galbūt atspėjusios motinos meilės paslaptį, tai, ką jaučiau.

– Ponas de Ravila! – pakartojau aš tokiu balsu, kuris, man regis, išdavė viską. – Bet juk tu su juo niekad nekalbi? Bėgi nuo jo... – Vos nepridūriau, nes mane jau ėmė pyktis, jaučiau, kad jis tuoj prasi-verš, – “Vadinasi, judu abudu apsimetėliai!” Bet nustelbiau sukilusį jausmą... Juk turėjau sužinoti visas, vieną po kitos, šito bjauraus suvedžiojimo smulkmenas... Klausinėjau dukterį švelniai, pati vos nealpėdama; staiga ji išvadavo mane iš šito gniaužto, iš šitos kančios, naiviai pasipasakodama:

– Mama, buvo vakaras. Jis sėdėjo didžiajame krėsele prie židinio, priešais sofutę. Sėdėjo ilgai, paskui atsikėlė, o aš, savo nelaimėi, nuėjau ir atsisėdau į tą krėslą, iš kurio jis buvo pakilęs. O mama... Aš

tarsi į ugnį įkritau. Norėjau atsikelti, nepajėgiau... pritrūkau drąsos! Ir pajutau, va, čia, mama... kad čia yra ... vaikas!..”

Pasakodama šią istoriją, sakė de Ravila, markizė juokėsi. Bet nė vienai iš tų dvylikos moterų, sėdinčių aplink stalą, nebuvo noro juoktis, grafui de Ravila taip pat ne.

– Štai gražiausioji meilė, – tikėsite, ponios, ar ne, – kurią esu savo gyvenime įkvėpęs! – užbaigė jis.

Ir nutilo, damos irgi tylėjo. Jos mąstė... Ar suprato jį?

Juozapas, Putipharo žmonos vergas, buvo toks gražus, sako Koranas, jog moterys, kurioms jis patarnaudavo prie stalo, užsisvajodavo ir išsižiūrėjusios į jį susipjaustydavo peiliu pirštus. Bet dabar nebe Juozapo laikai, ir tokių didelių rūpesčių valgant desertą nebeiškyla.

– Na ir neišmanėlė ta jūsų markizė, nors jūs ir labai gyrėte jos protą! Kam pasakoti tokį dalyką! – pareiškė kunigaikštienė, drįsdama pasirodyti cinike, bet auksiniu peiliuku, kurį tebelaikė rankoje, ji anaip tol neįsiplovė.

Grafienė de Šifreva išmeigė žvilgsnį į Reino vyną žalio krištolo taurėje, slėpiningą, kaip ir jos mintis.

– O mieloji kaukutė? – paklausė ji.

– O, jauna ištekėjusi į provinciją, ji buvo jau mirusi, kai motina pasakojė man šią istoriją, – atsakė de Ravila.

– Nes antraip!.. – svajingai pratarė kunigaikštienė.